

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3581/2022
20.04.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Немања Кузовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гжрр 176/21 од 08.12.2021. године, у седници одржаној 20.04.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиље, изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гжрр 176/21 од 08.12.2021. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Младеновцу, Судска јединица у Сопоту Прр1 31/20 од 21.06.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље па је обавезана тужена да јој због повреде права на суђење у разумном року, на име накнаде имовинске штете, исплати износ од 714.283,95 динара, са законском затезном каматом од 14.10.2019. године па до исплате. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 88.500,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде па до исплате.

Апелациони суд у Београду је, пресудом Гжрр 176/21 од 08.12.2021. године, ставом првим изреке, преиначио пресуду Основног суда у Младеновцу, Судска јединица у Сопоту Прр1 31/20 од 21.06.2021. године, у првом ставу изреке, тако што је одбијен као неоснован, тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужиљи на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року исплати износ од 714.283,95 динара, са законском затезном каматом од 14.10.2019. године до исплате. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у другом ставу изреке пресуде Основног суда у Младеновцу, Судска јединица у Сопоту Прр1 31/20 од 21.06.2021. године, тако што је обавезана тужиља да туженој на име трошкова парничног поступка исплати износ од 27.000,00 динара. Ставом трећим изреке, обавезана је тужиља да туженој на име трошкова другостепеног поступка исплати износ од 18.000,00 динара. Ставом четвртим изреке, одбијен је, као неоснован, захтев тужиље за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужила је изјавила благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног суда у Београду Р4 СТ 920/18 од 18.06.2018. године, тужили је утврђена повреда права на суђење у разумном року у стечајном поступку вођеним над стечајним дужником - њеним послодавцем „Индустијом котрљајућих лежајева“ (ИКЛ) А.Д. пошто је, према листи признатих и оспорених потраживања, тужили у стечајном поступку признато потраживање у трећем исплатном реду због неисплаћених зарада у укупном износу 714.283,95 динара, који јој није плаћен. Стечајни поступак је, у време када је донето то решење, трајао седам година и десет месеци, а сада траје већ девет година. Министарство за привреду и приватизацију је у поступку контроле законитости поступка својинске трансформације на основу члана 77. Закона о приватизацији („Службени гласник Републике Србије“ бр. 38/01) и члана 192. Закона о општем управном поступку („Службени лист СРЈ“ бр. 55/96), донело решење број 1661-1/98-23 од 15.11.2001. године, којим је верификована процењена укупна вредност основног капитала Д.Д. „Индустија котрљајућих лежаја“ Београд, после завршеног првог круга својинске трансформације - стицање акција по основу уписа са стањем на дан 28.12.1999. године. Према том решењу, утврђена је следећа структура капитала друштва: укупан основни капитал од 176.007.180,00 динара, акцијски капитал од 122.108.760,00 динара од чега је акцијски капитал по претходном извештају 16.585.140,00 динара, акцијски капитал подељен у првом кругу својинске трансформације у износу од 95.367.960,00 динара, а преостали друштвени капитал који се преноси акцијском фонду износи 53.988.420,00 динара исказан у 893307 акција. Дакле, друштво је располагало већинским друштвеним капиталом до 28.12.1999. године. Издавањем решења о 15.11.2001. године, поступак својинске трансформације (приватизације) акционарског друштва „Индустија котрљајућих лежаја“ Београд је окончан, а друштво је 28.12.1999. године располагало са 100% акцијског капитала. Акције које су биле у власништву Акцијског фонда Републике Србије, Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених и Фонда за развој укупно 1217497 акција, представљало је 41,50% од укупног броја акција „Индустија котрљајућих лежаја“ А.Д. а продате су на Београдској берзи у периоду од 21.07. до 29.07.2005. године. На дан отварања поступка стечаја над акционарским друштвом „Индустија котрљајућих лежајева“, 21.10.2010. године, држава је имала удео од 0,55% у капиталу стечајног дужника. Решењем Владе Републике Србије од 07.02.2002. године, суспендовани су сви органи предузећа „ИКЛ“ и образован одбор који ће обављати функцију суспендованих органа управљања тако што је одређен вршилац дужности директора да обавља функцију суспендованих органа пословања, све до 01.01.2010. године, када је донета Уредба о престанку важења Уредбе о обавезној производњи одређених производа и пружању услуга и условима давања на привремено коришћење средстава предузећа.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужбени захтев тужиле усвојио тако што је тужену обавезао да јој накнади имовинску штету због повреде права на суђење у разумном року, од 714.283,95 динара, са припадајућом каматом јер је тужили утврђена повреда права на суђење у разумном року у стечајном поступку вођеним над стечајним дужником који, без обзира на приватизацију, није уживао довољну институционалну и пословну независност од државе пошто је Влада Републике Србије именовала Управни одбор предузећа у периоду из ког проистиче спорно потраживање тужиле што значи да је држава имала фактичку контролу над предузећем „ИКЛ“.

Другостепени суд је побијаном пресудом, преиначио првостепену пресуду тако што је тужбени захтев тужиле одбио као неоснован применом одредбе члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник Републике Србије“ број 40/15), имајући у виду да је предмет спора накнада имовинске штете коју је тужила претрпела због повреде права на суђење у разумном року у поступку стечаја над предузећем „ИКЛ“, у односу на које тужила има доспело неостварено потраживање, при чему је држава имала контролу над управљањем и пословањем тог предузећа до 01.10.2010. године, док је стечајни поступак над тим предузећем отворен 22.10.2010. године, након приватизације предметног предузећа (15.11.2001. године) и након престанка утицаја Републике Србије на управљање и пословање истог. Пошто потраживање тужиле из радног односа потиче из периода након приватизације предузећа „ИКЛ“, које је приватизовано 15.11.2001. године са 100% приватног капитала, по мишљењу другостепеног суда, неоснован је тужбени захтев тужиле за исплату накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року јер нема узрочно-последичне везе између радње тужене и штете причињене тужили.

По оцени Врховног касационог суда, пресуда другостепеног суда заснована је на правилној примени материјалног права.

Одредбом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од годину дана од кад је стекла право на правично задовољење (став 1). Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3).

Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа који су без њихове кривице остале неизвршене и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року (Закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда до 02.11.2018. године).

У конкретном случају, тужила није била у могућности да наплати своје потраживање према свом послодавцу - „Индустрија котрљајућих лежајева“, у стечајном поступку који је отворен 22.10.2010. године, у време када је удео друштвеног капитала у том предузећу износио 0,55%. Тужена није дужна да тужили накнади предметну штету насталу због немогућности наплате њеног потраживање у стечајном поступку, пошто се ради о стечајном дужнику са већинским уделом

приватног капитала. Одговорност Републике Србије за накнаду материјалне штете настале због неизвршења правноснажних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остале неизвршена у поступку стечаја заснива се на чињеници да је Република Србија доношењем Закона о приватизацији односно Закона о својинској трансформацији („Службени гласник Републике Србије“ 32/97) који је у више наврата мењан, континуирано вршила продужење утврђених рокова за приватизацију, при чему је одредбом члана 20ж став 1. Закона о приватизацији („Службени гласник Републике Србије“ бр. 123/2007), било прописано да се од дана доношења одлуке о реструктурирању до дана доношења одлуке о окончању реструктурирања, не може против субјекта приватизације, односно над његовом имовином, одредити или спровести принудно извршење нити било која мера поступка извршења ради намирења потраживања. Те законске мере донете од стране Скупштине Републике Србије, објективно су онемогућиле благовремено и делотворно намирење потраживања запослених из радног односа према субјекту приватизације са већинским друштвеним и државним капиталом па због тога, у том случају, постоји објективна одговорност Републике Србије за штету причињену запосленима према субјекту приватизације са већинским друштвеним и државним капиталом. Међутим, то овде није случај јер је послодавац тужиље приватизован 28.12.1999. године тако што је на тај дан располагао са 100% акцијског капитала од чега је мањински удео од 41,50% акција био у власништву Акцијског фонда Републике Србије, Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених и Фонда за развој док је, држава, након продаје акција у свом власништву на београдској берзи, у јулу месецу 2005. године, на дан отварања стечајног поступка имала удео од 0,55%. Због тога је правилан закључак другостепеног суда да у овом случају не постоји узрочно-последична веза између радњи тужене и предметне штете, па тужиља неосновано у ревизији указује на погрешну примену материјалног права.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 1, 154, 162. и 165. став 2. Закона о парничном поступку.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у изреци донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић